

A „Gömörmegyei orvos-gyógyszerész egyesület“ köz- és szakülése 1888. május hó 7-én Rimaszombaton.

Elnök: Török János tr.

Jegyzők: Maurer Arthur tr. és Löcherer Tamás tr.

Jelen voltak: Borszéki A. tr. köröves Feledről, Goldblatt J. tr. Tornallyáról, Honéczy Gy. tr. Kokováról, Hamaliár K. gyógyszerértár tulajdonos gyógyszerész Rimaszombatból, Kishonthy J. gyógyszerértár tulajdonos gyógyszerész Kokováról, Lichtsebein A. tr. vasuti orvos Rimaszombatból, Marikovszky István tr. kórházi másodorvos Rimaszombatból, Pazár Andor körorvos Tornallyáról, Schwartz Ármin községi orvos Putnokról, Szabó Károly tr. városi orvos Rimaszombatból, Szabó Samu tr. megyei főorvos Rimaszombatból, Sailer Károly tr. gyári orvos Likérről, Zehery István tr. körorvos Rimaszombatból. Mint vendég: Tóth Imre tr. bányakerületi kincstári főorvos Selmezbányáról.

Löcherer tr. titkár bejelenti, hogy az egyesület elnöke dr. Marikovszky Gusztáv bordatörést szenvedvén, az ülésen meg nem jelenhet. Felhívja az egyleti tagokat, hogy ezen ülés vezetésére elnököt válasszanak.

A közgyűlés sajnálattal veszi a hirt általánosan tisztelt Elnökének megbetegedéséről s azon ohajtásának adva kifejezést, vajha egészségét mielőbb visszanyerje, — a jelen ülés vezetésére Török János tr. kéri fel.

Elnök megnyitván a tanácskozást, a mult gyűlés jegyzőkönyve azon észrevétellel Török tr. részéről, hogy nem feltétlenül ítélte el a sublimat sebkezelést, hanem csak anynyiban találja kifogásolandónak, a mennyiben e szer mérges

hatásánál fogva avatatlanok kezében nem megbízható és a kutvizzel használva decomponálódik — hitelesnek jelentik ki.

2. Szabó Samu tr. és Löcherer tr., mint pénztár-vizsgáló tagok jelentik, hogy az egylet

Bevételét

1. Mult évi pénzmaradványból .	301 frt 60 kr.
2. Tagsági díjakban	97 frt — kr.
3. Takarékpénztári kamatból .	13 frt 24 kr.
Összesen .	411 frt 84 kr.

Kiadását

1. Real Encyclopaediaért . . .	36 frt 62 kr.
2. Ennek bekötéseért	1 frt 60 kr.
3. Tagsági jegyzőkönyvért . .	— frt 60 kr.
Összesen .	38 frt 82 kr.

képezi. Pénzmaradvány 373 frt 02 kr., melyből 373 frt 02 kr. a helybeli takarékpénztárban van elhelyezve. A pénztárnok Liszka József gyógyszerész urnak szives fáradozásaért elismerő köszönet szavaztatik.

3. Löcherer tr. Tekintve azon körülményt, hogy a szakszerű közlések és előadásoknak az a céljuk, hogy a tudományok minden ágában az észrevételek, megfigyelések és következtetések alapján a természetnek még homályban levő részletei megvilágíttassanak, részben pedig valamely már meglevő ténynek valóságos előidézője az esetlegestől megkülönböztethető legyen, s szóval a természetben a mai oknyomozást feltűntessék; —

tekintve továbbá, hogy minden téren az oknyomozásnál tett tanulmányok — közlések — vitális érdekek birván, különösen az ezen célra egyesültektől joggal megvárható, hogy a meglevő ismereteket saját hatáskörében előterjeszteni tudja és akarja és előterjesztésére minden módot felhasználjon.

tekintve végül azon körülményt, hogy a Gömörmegyei orvos-gyógyszerész-egylet ülésein előadott szakközlemények hasznát nem veheti sok kartársunk elfoglaltsága miatt, mert nem jelenhet meg üléseinken, gyűléseink lefolyásáról jól nem értesülhet, s így áldozataért az egyesület részéről semmi, vagy csak csekély szellemi előnyvt élvez, az egyelet czélja és tagjainak érdekéből, teljesen méltányosnak tartva, kéri, hogy 1-ór határozza el a közgyűlés miszerint ezentul évenként — a működését és szakszerű közléseit feltüntető — évkönyvecskét ad ki. — 2-or. Ezen évkönyvet nyomtatva, füzve minden tagnak megküldi. — 3-or. Az évkönyv szerkesztésével az egyelet elnökségét bizza meg. 4-er. Az első évkönyv már ez évi működésről meg fog jelenni. 5. Az évkönyv költségeit az egyelet fedezendi.

Ezen indítvány azon változtatással, miszerint az évkönyv kiállítási költségeit az egyelet előlegezi, de a tagokra évenként kirója és a tagdíjjal együtt beveszi — elfogadtatik s az elnökség ez értelemben eljárni utasittatik. Elnök felhatalmaztatván a költségek előlegezésének utalványozására.

4. Tekintettel arra, hogy az új védhímlő-oltási törvény minden szigorúsága mellett sem oldja meg a gyakorlati kivitel nehézségeit, különösen nem oldja meg abban, hogy a karról-karra történt átoltásnál nincs biztosítva a nagy felelősségű orvos arról, vajjon az átoltással görvély s egyéb vérbajok nem csempésztetnek-e be, a közgyűlés többek felszólalása után indítatva érzi magát a törvény intézkedését kiegészítőleg, kérni a törvényhatóságot, miszerint: figyelemmel arra, hogy a fertőző betegségek a karról-karra történt oltásnál tovább terjesztetnek, saiat hatáskörében intézkedjék, miszerint az oltások mindehnytt bo-ju-nyirkkaltörténjenek, s a nyirkot az oltó orvos megrendelésével a község oltandó gyermekeinek a szülői fizessék. Az ezen irányban teendő megkereséssel az egyelet elnöksége megbizatik, eljárásáról annak idején jelentése elvárattván.

S z a k ü l é s :

Maurer Arthur tr. védelmébe veszi a sublimatot Marikovszky István trral együtt: Török János tr. azon állítása ellenében, hogy az megbizhatatlan lenne avatatlanok kezében. E szer épen olyan mint más, p. o. a carbol, s mégis ma szeltében használják mindenütt. Kellő utasítással a legnagyobb mérgek használatát is avatatlanokra vagyunk kénytelenek bizni. A mi pedig a kutvizzel való használatát illeti, az ugyan igaz, hogy decomponálódik, de annak megakadályozására is vannak más szereink, p. o. a borkő-sav szintén egyike azoknak, a mi ez ellen ajánlva van. Minden körülmények között azonban még hátrányával is alkalmasabb desinfiiciensnek vélik bármely más eddig ismeretes aseptikus szernél.

Löcherer Tamás tr. következő észrevételeit olvassa fel a psoriasis gyógyszerelésénél:

Azok, kiknek magán vagy kórházi gyakorlatukban a psoriasis különféle alakjaival sokszor volt alkalmuk a gyógyszerek sok minden féleségével sikertelenül vagy kevés eredménnyel küzködni, mindig szívesen veszik, ha ezen néha sok ideig fennálló és legtöbbször a beteg türelmetlensége miatt is makacs bőrbaj gyógyszerelésében az irodalom valami még megkísérlendő szerelést említ fel, ha a mennyiben az ajánlott szerelés csak némileg is megfelelve azon kóros oknak, mely a betegség kórbonezi viszonyaiban gyökeredzik, a gyakorlatban rationabilisnek látszik, szíves örömet tesz a gyakorló orvos vele kíséreteket, daczára annak, hogy a jelenleg gomba módjára szaporodó új és új ajánlás szerint való eljárásokat a gyógykezelés terén már majdnem megszokta egyszerűen tudomásul venni.

A psoriasis nem oly ritkán fordul elő, sem pedig oly tűrhető bántalom, melylyel az orvost csak elvéve keresik meg. Az emberiség hiúsága sokszor azon a lépcsőn van, melyen érzékenysége s ezen bántalom mindkét jelensége által üzetve, legtöbbször igen korán kerül a psoriasis észlelés alá. A betegség gyógyszerelése azonban olyan ez idő szerint, hogy a beteg türelme igen sokszor a leg-

erősebb próba után is elfogy, mert a beteg bőrbaja miatt — mely rendesen egészségében egyébként nem zavarja, az alkalmazott fürdők, belső szerek, külsőleg mindenféle kenések, melyek többé-kevésbé bűzősek — tökéletesen kénytelen magát embertársainak köréből száműzni.

S valljuk meg, nem is ok nélküli a pikkelysömörös türelmetlensége, ha a hosszú gyógykezelés daczára — kenekezései miatt — teljesen elszigetelten élni kénytelen s állapota nem javul. Kétségbe esik s gyakran az öngyilkossággal foglalkozik inkább, mint sem, hogy csak a kátrány- és gyantafélék bármely derivatjával is hosszú ideig kenje magát.

Az 1886-ik évi „Gyógyászat“ 23-ik számában Tomesányi Imre tr. honvéd ezredorvosnak egy önmagán észlelt psoriasis idiopathica kezelése jelent meg, melyben leírja, hogy ő maga 15 éves korától szenvedett psoriasisban, mely hosszabb-rövidebb időközökben megjelenve és eltűnve, a mai gyógyszerelésnek mindenféle módjával folytonosan kezelés alatt állott. Kimerült a gyógykezeléssel. Kétségbeesésében — melynek előidézésében a különféle bűzős szereknek nem kis szerepe volt — morphinista lett, — csak ez csillapította ugyanis nyughatatlanságát. Végre egy összetételét gondolta ki a már alkalmazott szereknek, melynél az volt a cél, hogy legalább a viszketést megszüntesse, bűzős ne legyen és a fehérműt ne szennyezze be. Kevertetett tehat össze Spirit. Sapon. Aquae. Calcist, egyenlő mennyiségben és hozzá tett egy tized részben Acid. boricumot, s ezzel kente be a pikkely-sömörrel megbetegedett bőr részleteket. Rövid kezelés után nemcsak azt érte el a mit kezdetben kívánt, hanem a bőr megtisztult mindenütt, s 1885-től minden kiújulástól ment maradt. Ezen közlemény alapján örömmel ragadtam meg az alkalmat, hogy ez összetételű szerrel magam is kísérleteket tegyek, annyival is inkább, mert az ajánlott szerek közül a Spirit. saponatis aqua calcis és bórsav Balogh jeles buvárlatai szerint (lásd Balogh commentárját az 1017. 1021. 1022. 969. 231. 32. lapon), azon együttes hatásuknál fogva, melylyel a fehérműt megalkasztása folytán szilárd réteget hoznak létre, mely az alatta levő szövetet a levegőbeli hatások ellen megvédelmezi. A szövetek szétesését mérsékli. A lobos szövethez beszivárogván, a sejtek képző anyagának működését hátráltatja. A bőrrel érintkezéskor ennek felületén a zsirt fejet alakjában magába felveszi, a hámon megduzzasztja a bőrön levő tisztátalanságokat, eltávolítja s a felső hámréteget le-

szíván, lehetővé teszi, hogy a hámon át némely szerek átszívároghassanak, s így a gyógyulási folyamat kedvezőbb lehet, megfelelő látszék azon kívánságnak, melyekkel a pikkely-sömörnél jelenlévő bőrszemölcsök megnagyobbodását, az edények megnyulását, vérbőségét, keringési akadályát és a sejt gyarapodását, hyperplasiáját csökkenteni vagy talán megszüntetni is képes lesz.

Legelőször egy, épen a közlemény megjelenésekor már öt hét óta magángyakorlatomban kezelt, sem alatt álló, hasonlóan psoriasis idiopathiával szenvedő 28 éves egyénnél tettem kísérletet. — A fiatal egyén, állítólag egyike azon ritka katonatiszteknek, kik még „sem nem kentek, sem nem kennek.” A bujakórnak tényleg semmi legkisebb nyoma vagy maradványa nem volt észrevehető, Erős, jól termett, jól táplált, nem kicsapongó egyén, kinél kezdetben veres foltok léptek fel a törzsön, könyök és térdén erős viszketéssel s csakhamar egymás fölött elhelyezkedett fehéres halványan fénylő, erősen egymáshoz tapadt, kör és szabálytalan lemezszerű pikkelyekkel fedett volt a bőr, melyek közül a felsők vékony papírszerűek könnyen lehullottak, a mélyebben fekvők azonban csak erőszakosan voltak eltávolíthatók tapadási alapjuktól, vörös foltot hagyva maguk után, melyek azonban nem véreztek. A bántalom, semmi kétség, psoriasis diffusa volt. Miután öt héten át a belsőleges (kátrány-szőrp arsen. stb.) és külsőleges (hideg víz, fürdők, szappanok, kátrány, fehér higanyzsír) gyógykezelés minden nemén átmentem, a legcsekélyebb javulás tüneteit sem érve el, csak a fürdők mellett maradva, áttértem a Tomesányi által ajánlott szerrel való bekenésekre, háromszor naponta. Felhagytam ugyanekkor a Fowler-féle cseppekkel is a gyomor érzékenysége miatt. Már a második napon a viszketés szűnni kezdett, a pikkely-telepek fellazultak, lehulltak, a bőr vörössége fogyott s barnás-vörös kezdett lenni s végre három hét alatt elhalványodott s a mai napig kiújulás nem állott be.

Még érdekesebb egy nő esete, a vezetése alatt lévő korhából, hova B. Mihályné, 42 éves földmives neje, Gömörmegye Gesztés községből azért vétette fel magát az 1886. év december 17 én, mert állítólag hét év óta fennálló bőrbajától, daczára annak, hogy folytonos gyógykezelés alatt áll, s erre már sok anyagi áldozatot hozott, nem tud megszabadulni. Csakugyan a betegség gyógykezelésére irányult kísérletek egész gyűjteménye volt a szokott szerekről szóló véryeknek.

A bántalom a fejbőrén mindenütt, a homlok és arczon nagyobb foltokként, a mellen és végtagokon ritka félkrajcárnyi terjedelmű

kis szigetekskékként állott fel, aránylag nem nagyon erős viszketéssel, teljesen összefolyt sötétvörös telepekkel, helyenkint vérzéssel. Mi sem természetesebb, hogy a dr. Tomcsányi által ajánlott szer azonnal alkalmaztatott háromszor napjában. Egyidejűleg belsőleg Fowler-oldat 2 csepről 3 naponkénti emelkedéssel. Öt nap alatt annyira váratlan volt a javulás, hogy mindnyájunk méltó meglepetését idézte elő, decz. 22-én javultan elbocsajtottunk, mert közbe jöttek a karácsonyi ünnepek s a nő haza kívánczozott. Otthon folytatta az előírt szerelést s 1887. február hó 8-án újból bemutatta magát, teljesen gyógyult. A fejbőr egészen megtisztult, arcza, nyaka, törzsén a bőr egészen rendes sima lett. Kiújulás mai napig nincs.

Ilyen és ezekhez hasonló eset volt még a közkórházunkban észlelt R. Dávidné 31 éves korcsmáros nejenél psoriasis dissennunata B. Róza 17 éves hajadon psoriasis idiopat nummularisa, melyek aránylag 7—20 nap alatt teljesen gyógyultak. Alkalmaztam még a szert azóta bujakóros eredetű psoriasisoknál is, természetes egyidejű antisymphiliticus kezelés mellett, s annyit minden körülmények között el lehetett érni, hogy a kellemetlen, néha genyedő fekélyfelület hamar begyógyult s a pikkelyek képződése megszűnt. Ilyen lefolyást észleltünk B. János, K. Katalin ápoljtaink bujakórban szenvedőknél. Ezeknél különben a Merc. praecip. alb. kenőcs jobb hatással látszott tenni.

Mindezen észlelt esetek csak annyit jelentenek, hogy a psoriasis gyógykezelésben egy összetételű szerrel többet nyertünk, s ott, hol a szerelés annyiszor cserben hagy, a változtatásra egygyel többet alkalmazhatunk. Lehetséges, hogy előfognak jönni esetek, melyekben nem lesz ilyen fényesen kielégítő eredménye a Spirit sapinat. aquae. calcis és bórsav keverékének, azt azonban nem igen fogja megdönteni semmi körülmény, hogy a psoriasis kellemetlen tünetének kellemes szüntetője ne legyen ezen keverék egyszerű alkalmazhatósága jó, könnyen illó szaga, a fehérműt nem mocskoló tulajdonsága miatt. Kíváncsatos lenne ha ez irányban mások is értesítenének tapasztalataikról.

H o n é c z y tr. a foghuzásoknál egyenesen Merktől hozott cocain 10% oldatából $\frac{1}{2}$ Pravaz-fecskendővel lövel be, — a foghuzás előtt — az inybe, s így teljesen fájdalomtalanul extrahál. Néha azonban nem elég a félfecskendőnyi solutio, különösen iszakosaknál, ilyenkor többet ad. Egy esetében öt fecskendővel injiciált be s a betegnél maniakalis roha-

natok állottak elő, mint a cocain mérgezés tünetei. A rohamok azonban néhány óra alatt teljesen lecsillapodtak.

Zehery István tr. az előadó tapasztalataira megjegyzi, hogy bár ő fogorvosi gyakorlatában nem tett vele kísérleteket, de olvasta, hogy állítólag antipyrinnel egyenlő mennyiségben vegyítve, a cocain mérgező hatását nem fejtheti ki. Tehát e két szer autagonista volna egymásra.

Löcherer tr. a cocainnak 10% oldatát camphor és chlорral hydratnak egyenlő mennyiségével keverve használja közlés után caries profundáknál fellépett idült pulpitisből eredt fájdalomnak. Marikovszky István tr-nál próbálta először s most saját magánál is igen kitűnő hatását tapasztalta. A fogcsöppek előbb felmelegítendőek kissé s gyapottal együtt az oduba beteendőek. Ezuttal azt is felemlíti, hogy a cocainnal localis anaesthesiát egy emlőrák kiirtásánál nem ért el, daczára annak, hogy 5% cocain oldatából a rák körül 6 helyen tett befecskendéseket.

Honéczy tr. a valódi torokgyíknak vérbőséges stadiumában forró vízbe mártott, nagy szivacsokat tetetett a nyak körül s ezen eljárástól igen jó eredményeket látott. Ugy szólván megállította a folyamatot ezen elvonó gyógy-mód. A fekélyes stadiumban azonban ennek alkalmazása semmi haszonnal sem járt.

Sailer tr. hiszi, hogy heveny-gégehurutnál jól hat ezen eljárás, de nem a torokgyíknál, vagy ha volt is, a hasznos mindenestre a beállott hányás lehetett.

Szabó Samu tr. azt tapasztalta, hogy sem a meleg, sem a hideg maga nem specificuma a torok-lobnak, kivált az álhártyásnak, hanem azon általános és helybelileg alkalmazott szerek, melyek tünetileg indicálva vannak.

Honéczy tr. előadó röviden reflektál a felszólalók nézeteire, s ajánlja a kísérletet mint különben is ártalmatlant.

Szabó Samu tr. érdekességénél fogva közli a következő törvényszéki esetet:

Bonczolási jegyzőkönyv.

Felvétellett K. város köztemetőjében 1887. évi J. 27-ik napján, agyonlövés következtében elhalálozott B. P. k—i volt lakos felbonczolása felett.

Alólírt kiküldött vizsgáló bizottság, Dr. Szabó Samu és Dr. Pelech János orvos urak közbejöttével a helyszínén megjelenve; valamint K. K. és P. P. városi előljárók, mint tanuk jelenlétében, a kir. törvényszéknek f. évi j. 26-án 0000. sz. a. végzése folytán, a hulla azonosságának megállapítása után a bonczolás következőképen ejtetett meg:

A hulla, a k—i sirkertben levő, hullabázban volt elhelyezve, a koporsó fedele eltávolíttatván, a hulla, egy deszkából készült bonczasztalra tétetett. — A hulla álla, fekete szalaggal van felkötve, törzsén: fehér ing és gatyá, lábán: fekete szőrből készült harisnya, azután d. e. fél kilenckor, a bonczolás kezdetét vette, melynél következők találtattak.

A) Külsőképen.

1. A haj sűrű tömött, 15 centimeter hosszúságu, gesztenye barna színezetű. — Az arcz duzzadt, kékes-barna színű, melybe bele metszve, véraláfutás nem észlelhető, hanem a metszett sebből, sok bűzös lég ömlik ki.

2. Szemek csukvák, szaruhártya dudoros, genyesen szétmálló, szivárványhártya kék, mindkét latta mérsékelten tágult.

3. Az ajk csukva. — A szájból, valamint az orrból is sok bűzös, vereses színű, folyadék ömöl. — Az arczon s homlokon több, lencse egész krajczár nagyságu, részint kerekded, részint ezikk-czakkos alakú, keményded tapintatu barna foltok, melybe bele-vágatva, véraláfutás észlelhető.

4. A nyak, rövid vastag, igen duzzadt; a bőr rajta barna színezetű, igen duzzadt, belemetszve, sok bűzös lég ömöl ki, véraláfutás itt nem fedezhető fel.

5. A mellkas domboru; rajta a bőr — különösen baloldala — kékes-barna színezetű, igen duzzadt, felső része bűzös folyadékkal telt fekete hólyagokkal fedett.

6. A mellkas baloldalán — fekete barna alapon — a bimbó s hónalj közepén, a 4-ik és 5-ik borda közben, egy fél krajczár mekkora-ságu körkörös, szaggatott szélű — folytonosság hiány ezen a helyen,

több bemetszést téve — mellürbe hatoló — folytonosság hiány — nem fedezhető fel; sem ezen helyen az izomzatot bordáig lefejtve, — vér aláfutás, nem észlelhető.

7. A bal hónaljvonalban, a 7-ik és 8-ik bordaközben egy krajczár nagyságu, körkörös keményded tapintatu fekete színezetű hely, melynek közepén, egy borsónagyságu szaggatott, vérrel beivódott széllal bíró, folytonossági hiány létezik. — ezen folytonossági hiány, a mélybe hatol s itt belemetszve, ugy a bőr alatt mint az izomzat között, tenyérnagyságu fekete vérömleny találatott.

8. A has igen puffadt, — kékes-barna foltokkal s hólyagokkal fedett.

9. A herezacskó, nagy fokban duzzadt, kékes barna színezetű, belevágatva sok bűzös lég ömlik ki. — A mony favastagságyira megvastagodott, bűzös léggel telt.

10. A végtagok szabadon mozgathatók, kékes-barna foltokkal fedvék.

11. A balfelkar külső oldalán, a középvonalban, egy nagyobb borsónyi, körkörös szaggatott vérrel beivódott széllal bíró folytonossági hiány, ezen folytonossági hiány a kar belső mellső-izom rétegén áthaladva, a balfelkar belső közep részén szintén egy borsónyi, szaggatott, vérrel beivódott széllal bíró, folytonossági hiányban végződött. Ezen itt leirt folytonossági hiányhoz teljesen hasonló találatott a bal alkar külső-hátsó oldalán, a könyök-csüestől 16 centimetryire, továbbá a kézhaton a nagy- és mutató-uj hátvonalán vezetett s ez által képzett szög csüésán mindkét folytonossági hiány, a kar szövetében két centimeter mélységbe hatol, s az így alkotott csatorna alján két, kevésbé ellapult, nullás serét emeltetett ki; a csatorna irányában belemetszve, mind a bőr, mind az izomzat között, vérömleny találatott.

12. A bal alvégtag, mellső; valamint belső oldalán, több lenese, egész bab nagyságu barnás keményded tapintatu helyek; melyek belemetszve véraláfutást nem mutatnak.

13. A hulla-bőr színe kevés ép részen halvány; különben pedig kékes-barna színezetű; zöldes hólyagokkal fedett. A bonezolt magas, középszerű izomzattal bír. — A test minden része mellől ugy mint hátul a legszorosabban megvizsgálatott, a leirtakon kívül más sérelmi nyom nem találatott.

B) Belsőképen.

14. A fejbőr vérszegény. — Koponyaesontok vastagok, esontbél dúsak. — A hosszanti öbölnek megfelelőleg sok Pacchioni szem-

esésedés. — A lágy agyhártya szakadékony, szétmálló. — Az agy zöldes-szürke színezetű, pépszerűen szétfolyó, kevés vértartalmu. — Az oldalgymrocsok üresek: az edények vérszegények. Az agyacs — nyultagy vérszegény. — A torkolati viszerekben kevés sűrű vér. A gége és légcső nyakhártyája halavány, itt-ott belövelt.

15. A szív burokban 200 grmnyi részint olvadt, részint higan folyó sötét barna vér.

16. A szív rendes mekkoráságu, falai petyhüdtek, szakadékonyak, sötét színezetűek. A szív melső oldalán a sövénynek megfelelőleg az aorta eredetétől lefelé két centiméternyire — egy ovál alakú nagyobb borsó nagyságu hártyszerű széllel bíró barna színű folytonossági hiány, melybe sondát vezetve, jobb felé a szív pitvarba hatolhatni, más folytonossági hiány sem elől sem pedig hátul a szíven fel nem fedezhető. A szív ürei, majdnem teljesen üresek s a legszorosabban megvizsgálva, azt felmetszegetve, göbecs benne fel nem található.

17. A mellkas megnyitásánál sok bűzös lég ömlik ki. — A bal tüdő akkora mint középszerű belégzésnél, barnás-zöldes színezetű, az alsó lebenyen ennek oldalsó részén az alsó széltől felfelé 3 centiméternyire egy babnagyságu körkörös szagगतott, vérrel beivódott széllel bíró folytonossági hiány; mely folytonossági hiányba belemetszve, illetőleg a folytonossági hiány irányát követve, a tüdő szövetében barnás vér-alvadék taláztatott s a folytonossági hiánytól kezdve befelé 1 centiméternyire a tüdő szövetében a mellékelt serét taláztatott. A tüdő eltávolítása után a bal mellürben egy fél liternyi, részint higan folyó, részint olvadt vér Ezen vér gondos eltávolítása után a mellürbe csak is egy behatóbb folytonossági hiánynak folytatása, mely a külvizsgálat 7-ik pontjában leírva van, s itt a 7-ik és 8-ik borda közben a baloldali hónalj-vonalban egy borsó nagyságu szagगतott, vérrel beivódott széllel bíró folytonossági hiányt okoz, úgy, hogy a 8-ik bordának felső széle ezen a helyen érdes tapintatu.

18. A jobb tüdő akkora mint mély belégzésnél, barnás színezetű, lőszőr-párna tapintatu, lég- és vérdús.

19. Az epehólyagban kevés zöldes színű epe. — A máj kissé meguagyobbodott, a metszlap vérszegény.

20. A lép rendes mekkoráságu, szakadékony, középvertartalmu.

21. A gyomorban sok igen bűzös lég, zöldes-barna színezetű, falai mállekonyak.

22. Vékony és vastag belek zöldes-barna színezetűek, sok bűzös léggel telvék, falai mállekonyak.

23. A vesék rendes mekkoraságuk. A vesetok zöldes-barnás színezetű, szakadékony. — A vesék vérszegények.

24. A húgyhólyagban néhány csöpp bűzös folyadék.

Ezen bonczjegyzőkönyv d. e. 11 órakor befejeztetvén, előttünk felolvasatott s mivel ellene kifogás nem tétetett, nevünk aláírásával hitelesítjük. — Kelt mint fent.

I. Vélemény.

1. A halál oka elvérzés.

2. Az elvérzés történt a bal tüdő és jobb szívpitvar folytonossági hiányából.

3. A bal tüdő sebet egy a mellürbe hatoló göbecs (serét) okozta.

4. A tüdő sebzése feltételesen halálos.

Ezen véleményem indoklásául szolgál a boncz-jegyzőkönyvben leírt azon lelet, hogy minden szerv vérszegénynek találtatott, hogy a szívburokban a bonczolásnál 200 grammnyi a bal mellürben pedig fél liternyi vér találtatott, mind oly leletek, melyek kétségtelenné teszik azon állítást, hogy jeien esetben a halál oka csakugyan az elvérzés volt. A bal mellürben talált vérömlény létre jöttének oka könnyen megfeythető, indokolható. Egy szem göbecs áthatolva a bal felkar közép részén, a bal hónaljvonalban a 7-ik és 8-ik borda között hatolt a mellürbe, s itt a bal tüdő alsó lebenyébe 2 centimeter mélyre hatolva, a bonczolás alkalmával ott megtaláltatott, az ezen gyülem által okozott tüdő folytonossági hiányból futott azután a vér részint a bal mellürbe, részint a tüdő szövetébe; nem ily könnyen magyarázható a szívburokban talált 200 grammnyi vér létrejötté, és a boncz-jegyzőkönyv 16-ik pontjában leírt a szív jobb pitvarába hatoló folytonossági hiány.

A bonczjegyzőkönyv 17-ik pontjában állittatik, hogy a mellürbe csakis egy folytonossági hiány hatolt be, a bal hónaljvonalban a 7-ik és 8-ik borda között, úgy de az ezen behatoló göbecs a tüdőben megtaláltatott. A legovatosabb, a legszorgosabb keresés daczára sem voltunk képesek a borda mellhártyán ennél többet még a legkisebb rést sem felfedezni, s így a szív sebet és az abból folyó, a szívburokban talált vérömlényt semmiesetre sem okozhatta löveg. Azon mellényt is megvizsgálva, melyet a bonczolt sérülése alkalmával viselt, ezen is csak egy körkörös alakú szagztatott szélü,

borsó nagyságu lyuk látható, melynek helyzete megfelel a talált s a mellürbe hatoló folytonossági hiánynak, azon körülmény is kétségtelenné teszi, hogy jelen esetben csakis egy szem göbecs hatolt a mellürbe, a mely a szív sebét semmiféle helyzetben sem okozhatta.

A bonczolt hulláu a rothadási folyamat igen előrehaladt volt, azonban rothadási hullatünetként a szívburokban talált 200 grammnyi vér létre nem jöhetett, a szív maga — nem tagadható — elég nagy fokuan, szintén bomlásnak indult, vöde ha a bonczjegyzőkönyv 16-ik pontjában levő folytonossági hiány ezen bomlási folyamatnak lett volna következménye, a szíven nem csak ezen folytonossági hiány észleltetett volna, hanem több, mivel bomlási folyamat nem képzelhető esupán egy helyre korlátozottnak, hanem az az egész szervet egyszerre támadja meg.

Azon feltevés sem bir még csak valószínűséggel sem, hogy talán a bonczolás alkalmával a szívburok sértetett meg, s az így képezett nyíláson futott a mellürből a vér a szívburokba. A szívburok sértetlen volt, de ha bonczolás alkalmával sértetett volna meg, ezen 200 gramm vér nem folyhatott volna be, midőn a mellürbe egy fél liternyi vér taláztatott, s e tekintetben kísérleteket is téve, ha a bal mellürbe egy fél liter folyadék öntetik, egyetlen esetben sem folyt a szívburokba egy csep folyadék sem, akármely helyen metszetett is fel a szívburok. A szívburokban talált vérömleny tehát, midőn a bonczolt még élt, a szívfolytonossági hiányból képződött, s ennek létrejöttét másképen nem lévén képesek megmagyarázni, véleményezem, hogy a szív jelen esetben megrepedt.

A szív megrepedése nem erőszakos, hanem természetes okok folytán igen ritkán fordul elő, ily természetes okai szoktak a szív megrepedésének lenni: a heves elmebeli izgalomnak, félelem, megijedés, szenvedélyes rohamok, rögtöni és túlfeszített izomerőlködés. Jelen esetben, midőn a bonczolt meglövetett, — megijedt, menekült, izmait erősen működtetvé, valószínűvé téve azon állításmat, hogy nemsokára a kapott sérelem után a megsebzett izgatott férfi szíve megrepedt, mely szívmegepedés a legnagyobb valószínűség szerint rögtöni halált eredményezett, hogy ily esetek létre jöhetnek, mutatja Quain tr., Marshall tanár, Strend tr. esetei, mely eseteknél a jobb pitvaron hirtelen halál után, a bonczolásnál kiesiny nyílásra akadtak; s ezen lelet a szív semmiféle beteges állapotával nem volt összeköttetésben.

Minden, a mellürbe hatoló sebzés életveszélyes, így a jelen

esetben is bekövetkezhetett volna a halál a balmellürbe hatoló egyetlen egy göbees folytán is, azonban igen sok, még súlyosabb sebzések is végződnek teljes gyógyulással, melynél fogva nincs annak lehetősége kizárva, hogy a bonezolt férfi, ha a szivropedést nem kapja, a tüdő sebéből kigyógyulhatott volna.

A bonezjegyzőkönyv 11. pontjának második részében leirt a bal alkar külső hátsó oldalán és a bal kézhaton talált két folytonossági hiány szintén behatoló göbees által okozottak, ezek súlyos testi sértések ugyan, de jelen esetben a halál előidézésére befolyással nem voltak.

A bonezjegyzőkönyv 3-ik pontjában leirt külsérelmi helyek legnagyobb valószínűség szerint az által idéztettek elő, hogy a bonezolt sűrű, galyas helyen hatolt még életében keresztül, s ezen sérelmek a rá csapódó galyak által idéztettek elő, ezek azonban lönyegtelen, könnyű testi sérelmek, melyek a halál előidézésére egyáltalában befolyással nem voltak.

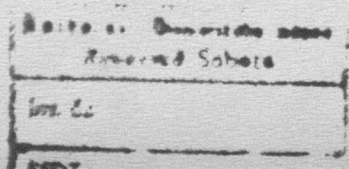
A bonezjegyzőkönyv 6-ik pontjában leirt folytonossági hiánynál véraláfutás egyáltalában hiányozván, ez halál után jött létre, legvalószínűbben akkor, midőn a hulla az erdőben megtalálván, a földről felemeltetett.

A lövés a bonezolat baloldalt érvéu, igen természetes, hogy a meggyilkolt a lövő felé bal oldalával volt fordulva, ha pedig tekintetbe vesszük a göbecek helyét, s feltéve azt, hogy mind a három göbees egy lövésből származott, másként nem kaphatta a bonezolt a bonezjegyzőkönyvben leirt, a bal karon talált sebzéseket mint hogy bal felkarját törzséhez szorítva, bal alkarját a könyökben meghajlítva és az arez felé emelve, a tenyér felületét mellkasa felé tartotta; csakis ezen egy helyzetben kaphatta a bonezjegyzőkönyvben leirt göbees által okozott három sértést, mely helyzet teljesen megfelel a célzó és védekezési szempontból felemelt kar állapotának, vagyis a legnagyobb valószínűség szerint, midőn a bonezolt meglovetett, baloldaláról a reá lövő felé fordulva, vagy fegyverével célzott, vagy pedig bal alkarját védekezési szempontból fölfelé tartotta.

Dr. Szabó Samu, kir. tszéki orvos.

II. Vélemény.

1. B. P. halálát a mellkasnak áthatoló lösebe, névleg a bal tüdőnek egy szem ○ számú ólom göbees (nyúl göbees) által okozott sebzése, a szivburokba történt vérömlés, és

ezek folytán létre jött belső elvérzés okozta. — 2. A tüdő lö-sebe idegen kéz által, hozzávetőleg 40—50 lépés távolból ejtett, egyetlen lövés által hozatott létre. — 3. A tüdő lö-sebe föltételelesen halálos. A szívburokbeli vérkiömlés föltétlenül halált hozó. — Mivel a boncsolási adatokból kitűnik, hogy az összes szervek általában nagy fokban vérszegények, hogy a bal tüdő szövetében jókora véralvadék, a mellűrben jó fél liter s a szívburokban 200 gram. kiömlött és részben megalvadt vér találtatott; a belső elvérzés általi halál kétségtelen. — Mivel a bal felkaron keresztül a mellkas baloldalába a 7—8 borda közén át, a bal tüdő szövetébe löcsatorna vezet, melynek végpontján a tüdő szövetében 2 centimeter mélységben egy szem -számu göbees találtatott, s a bal alkar izmaiból hasonló két göbees vétetett ki, kétségtelen, hogy a tüdő sebe lövés által okoztatott. — A mellűrbeli vérzés, tekintve, hogy a göbees a tüdőnek széli-részletébe s ott is csak 2 centimeter mélységbe hatott, és így nagyobb eret (vastag ütőeret vagy visszeret) nem sérthetett meg, bizonyosan hosszabb időt vett igénybe (míg ugyanis ama nagy vérömleny létre jött. — Mert, hogy egyetlen -számu göbees okozta lösebből, mely a tüdő környi részletébe ejtetett, s így csak terimbeles, — a tüdő szövetéből származó vérzést ohozhatott, oly nagy mennyiségű vér ömöljön a mellűrbe, (egy fél liternél több a mellűrben, s a tüdő szövetében ökölnyi véralvadék) arra legalább egy fél órai idő lefolyta kívántatik meg. A sérült tehát a lövés után még legalább egy fél óráig élt. — Mivel a tüdőnek hasonlíthatlanul súlyosabb sértései gyógyulással végződhetnek kellő ápolás és körülmények között, a jelen esetben egyetlen göbees által ejtett tüdő-seb, mely nagy edényt vagy fontos ideget nem sértett, csak a kedvezőtlen viszonyok közt vált halálossá, a mi a hiányzó nyugalom, sőt ennek ellenkezője, talán káros futás, — hiányzó ápolásban találja megfejtését; így tehát feltételelesen halálos. — A szívburokoltbeli vérömleny a mily nagy fontossága, ép oly kevés bizonyossággal lehetséges annak jelen esetben értelmezését adni. — A boncz-jegyzőkönyvben leírott (jegyzőkönyv 16. sz.), borsónyi hártvás szélű, mállekony, kerekded nyílás, mely a szíven találtatott s a jobb pitvarba vezet, — valóban mintegy kínálkozik, hogy a szívburki vérömlenyt ezzel hozzuk oki viszonyban, s a kérdéses likat, mint a szív önkénytes repedését tekintsük. — Ezen feltételt, noha magam részéről lehetetlennek nem tartom, mind a mellett igen sok okot találok, mely ezen felvételtől elkállani

kényszerít, s a szív önkénytes repedését ez esetben nagy mértékben valószínűtlennek vélem. — Erőtéljes, egészséges embernek, ép szerkezetű és rendes izomzatú szíve egyáltalán nem szokott önkényesen megrepedni; azon példák, melyek ide vonatkozólag az irodalomban feljegyeztettek, talán az Strond tr. egyetlen esetét kivéve (hol a szív falak kóros állapota kimutatható nem volt) mindenkor a szív falainak beteges eltajulásával állottak oki viszonyban. — Ha a repedés bekövetkezik, akkor az a szív izomzatjai között, hossz- vagy haránt irányban azok lefutása szerint történik, és valójában mint kisebb-nagyobb hasadék tűnik szembe. — Esetünkben egy málleköny falzatu, rothadásban lévő szív izomzatában, kerekded alakú, hártás billentyűs borsónyi lyuk van jelen. Ez tehát már alakjában is különböző a szívrepedésektől s a hasadás, repedés, résképét semmikép sem mutatja. — Tehát a szívrepedés ellen a szív ép szerkezete és a létező folytonosság hiány meg nem felelő képe szólnak: de azt még az alábbi elmélkedés is valószínűtlenné teszi, — hogy a szívburokbeli vérömleny életben történt nem szenved kétséget. Feltéve azon esetet, hogy a szív csakugyan megrepedt volna, akkor ezen repedés természetesen még akkor állott volna be, midőn a sérült még életerejének teljes rugalmasságában volt, (petyhüdt izmok nem repednek önkényt, hanem betegek) és midőn legkevesebb kedélyi- és testi izgalomnak volt kitéve, midőn még a szív izmai erőlyes feszülésre, kemény összehuzódásra — egész a megpattanásig képesek voltak. — Azonban ha a repedés akkor állott volna be, azon esetben a jobb pitvarnak esetünkbeni átható repedése azonnali, vagy egy-két percz alatt bekövetkező halált okozott volna szükségképen, — s így nem maradhatott volna elég idő arra, hogy a mellűrbeli nagyfoku vérömlés létre jöbessen — Sérült akkor volt pedig a legnagyobb testi- és kedélyi izgalomnak kitéve, midőn reá a lövés történt, s így szívrepedését ez időpontra téve, helyben kellett volna holtan maradnia, vagy csak néhány lépést tenni tántorgó járás mellett. — Ámde sérült — a mint tudva van, a lövés helyétől távol, 250 lépésnyire találtatott meg, hogy járhatott volna tehát oly messzire szívrepedéssel. — Hogy pedig a szív átható repedése később történt volna, vagyis akkor, a midőn ereje fogyott, tehát közel volt leesési helyéhez, a midőn szívizmai már oly feszülésre nem lehettek képesek, a minő fok a feszülésnek az önkénytes repedéshez kívántatik, egyáltalán valószínűtlen, s a tapasztalással merőben ellenkezik. — A szíven talált, leírott lyukat részéről legtöbb joggal hulla tünetnek, rothadási jelenség-

nek vélem tarthatni. Ezen felvétel mellett az általánosan beállott rothadáson kívül a kérdéses folytonosság hiány kerekded alakja, billentyűs hártvás szerkezete, mállekony környezete szóllanak. — Egyes szerveken, ilyenmü egyes helyekre kötött gyorsabbszétése, gyakori kórbonczatani lelet, és ritkább azon eset, midön valamely szervnek minden pontján egyenlően előhaladt a rothadás. — Rendesen egy vagy több ponton indul az meg, kiválván s körkörösén terjed, természetesen az egész szövet egyidejü, de nem minden ponton párhuzamos szétbomlása mellett. — A szivburokbeli vérömleny keletkezését magam részéről több valószínűséggel a szivburok balfalának vagy magának a szivnek valamely felülete edényéből — annak repedése utján — például a koszoru edények repedéséből, vagy több-kisebb érnek repedéséből vélem értelmezni. — Ezen felvétel mellett, a lassu vérzés s így a sérültnek nem azonnali, de később történt elhalása értelmezhetővé válik, bármikor történt is az edény repedés. — Sőt valószínűnek tartom azon felvételt, hogy a midön sérült sebesülten futott és elgyengülten lerogyott, a testnek akkor szenvedett, lerogyás okozta rázkódása, hozhatta létre a szivedény repedését és ezzel a szivburki vérömlést, mely után a halál rövid időn bekövetkezett. — Bizonyos, hogy a szivburok hasonló mennyiségü vérömlenye egymagában véve is feltétlenül halálos. — Azon kérdésre vonatkozólag, miféle oki viszony létezik a szivburokbeli vérömleny-sértés és a löseb között, azt vélem, hogy egyáltalán nincsen semmi ok arra, hogy ezen vérömleny létrejövetelét a sérelem — és körülményeitől függetlenül, épen azon időben felvehessük, különösen akkor, midön a szivnek semmi nemü kóros elváltozása nem mutatható ki, sem a sziv bonczatani vizsgálata, sem a többi szervek megfigyelése által, melyen pedig egy feunálló szivbajnak következményi tünetei szükségkép láthatók lettek volna. — Ezért ha egy egészséges, erőteljes férfire, (ki szivbajban nem szenved) lövés történik, s a férfi hullájának bonczolata szivburokbeli vérömlenyt nem mutat, egyéb sértés mellett, ha ezen vérömleny keletkezését közvetlenül a lövésből nem értelmezhetem is, mindazonáltal határozott oki összefüggést kell felvennem, azon vérömleny és a sérelem között. A sérült hefyzete a lövőhöz a lövés pillanatában bizonyosan olyan volt, hogy sérült baloldalával fordulva profilban állott a lövönöz, és pedig alantabb ponton, mint a lövő. (Erre mutat a göbcesek, kivált a tüdőbeli lefelé hatoló iránya.) A lövés tehát a

sérült baloldalaról és magasabb pontról történt. Sérült karja a lövés pillanatában akár a törzs mellett függélyesen lefelé esügghetett, akár szögletben meghajlitva tartathatott. A göbcesek szóródási kúpja, a ○-számú göbceset és rendes hordképességű fegyvert tekintve, azon felvételre utal, hogy a lövés 40—50 lépés távolságból ejtett. — Kelt Nyústyán, 1887. aug. 7. Dr. Pelech János tb. megyei főorvos s. k.

III. Vélemény.

83/bf. sz. A budapesti kir. m. tud. egyetem orvoskari tanártestületének dékáni hivatala. — A tekintetes kir. törvényszék fenytő osztályának Rimaszombat. — A tek. kir. Törvényszék 1887. évi deczember 23 án kelt 3496. sz. a. ügyben ezen tanártestületet felülvéleményezés végett megkeresvén, szerencsénk van véleményünkét a periratok csatolása mellett, a következőkben áttejeszteni: B. P. bal tüdejének lőtt sebe életveszélyes, de nem abszolut halálos sértés s különben is B. nem ezen sérülés, hanem a jobb pitvar folytonosságának megszakítása következtében halt meg. — Miután a szív pitvarok, ha azok falzata, úgy mint a jelen esetben is ép, önként soha sem repednek meg, s egy oly lik, mint a leirt, a pitvar falában rohadás által soha sem keletkezik, miután jelentékeny magasságból leesés, mely néha a pitvar megrepedését okozza, az iratokban említve nincs, nem lehet kétség az iránt, — hogy a jobb pitvar folytonosság hiánya s a B. halála a lőtt sértés következménye. — Azon körülmény, hogy csak egy lőtt nyílás találatott a mellén és a mellkason, s a szívburokon nem is találatott, nem szól ellene a mi állításunknak, mert a ruházat és a mellkas likán át a bal tüdőben talált seréten kívül még egy másik is egyidejűleg hatolhatott be a mellüregbe s a szívburok mellett elhaladva, a nélkül, hogy azt átfurná, a vékony pitvarfalzat zuzását okozhatta, s a mellüreg szövetébe befuródva a boncsolók figyelmét igen könnyen elkerülhette. — A jobb szív pitvar zuzatása nem okozta szükségképen tüstént ennek repedését, és valószínűleg itt is csak több percz multán következett be: azon állítás, hogy a leirt tüdő-sebből egy $\frac{1}{2}$ liter vér kiömlésére fél óra szükséges, pontosan constatuált esetek által meg van czafolva, melyek mutatják, hogy ily tüdősebből kevés percz multán ily nagy vérömleny származhatik. Hogy vajjon B. bal karja czélzás végett a fegyvertartására vagy mintegy védelem képen — midőn vádlott fegyverét maga felé irányitva látta —

melle felé emelve volt-e, a balkar sérelmeinek leírása alapján biztosan el nem dönthető. — Budapest 1888. évi mártius 6-án; az orvoskari tanártestület által törvényszéki orvosi felülvéleményezések tárgyában tartott VI. r. ülésből. — Fodor s. k. prodekan. Högyes e. i. jegyző.

Szabó Samu tr. ezen előzményekre következőket adja elő:

Könnyebb megérthetés végett a tényállás a következő: egy férfi meglovetett, a bonczolásnál egy löseb találtatott, mely a bal felkar középrészén keresztül hatolva, a 7-ik és 8-ik borda közben a mellürbe hatolt, ezen löseb folytatódott a bal tüdőbe és egy centim. mélységben az ezt okozó göbecs megtaláltatott. — A bonczolásnál teljesen ép, sértetlen szivburok mellett a szivburokban 200 gramm vér, a jobb szivpitvaron egy ovál alakú, hártvás széllel bíró bab mekkoraságú folytonossági hiány. Az egész esetenél épen ezen lelet magyarázata bir kiváló fontossággal és érdekel. — Alólirt, mint az elolvasott véleményekből kitünik, másképen nem birván ezen leletet megmagyarázni — szivrepedést vesz fel. — Dr. Pelech a sziven talált folytonossági hiányt rothadási tünetnek nézi, s azt állítja, hogy valamely ütér repedt meg s abból származott a szivburki vérömléy. — A legfelső fórum, a tudomány egyetem igen tisztelt tanári kara azt állítja, hogy a mellürbe egy löseben két göbecs hatolt be, az egyik a tüdőben megtaláltatott, a másik irányától elhárítva, felfelé vette útját, s itt a szivburok felett elhaladva, a nélkül hogy ezt megsértette volna, a szivet sértette meg, s így jött létre a sziv repedése s ebből a szivburokban talált vérömleny. — Világért sem akarom az igen tisztelt tanár-testület véleményét felülvéleményezni, csak azon indokokat akarom megemlíteni, melyeknél fogva még ma is, legelőször irt véleményemet tartom részemről helyesnek, vagyis hogy jelen esetben csakugyan az önszerzett szivrepedés volt a bonczolásnál. — Mielőtt indokaimat előadnám, meg kell még említenem, hogy a bonczolt azon helytől, a hol meglovetett, sűrű bozót között 250—300 lépésre találtatott meg halva, vagyis meglovetése után még 250—300 lépést ment, s nem hagyhatom megemlítés nélkül, hogy bár mindig nagy figyelemmel történik a bonczolás — a hol mint szakértő jelen vagyok, százszerre nagyobb figyelemmel azonban olyan esetben, mint ez, midőn oly leletet talál az ember, mit megfejtetni megmagyarázni nem képes, így én teljesen meg vagyok győződve, hogy a bonczolásnál mi nem egy göbecset, hanem egy

hajszálat is megtaláltunk volna, hogy nem egy helyen, hanem az állítólag a mellürbe hatolt göbecsnek az útját, haladását megtalálni és követni tudtuk volna, így én egyénileg biztos vagyok, hogy a mellürbe csak egy göbecs hatolt, ez azonban csak egyéni biztos tudat, melyre — elismerem — sokat adni egyáltalában nem lehet. Indokaim, melyeknél fogva nem véleményezhettem, hogy jelen esetben két göbecs hatolt a mellürbe, a már felolvasott eredeti véleményemben felhozottakon felül a következő: Tudom, ismerem, hogy a göbeccseli lövésnél, különösen ha a lövés közelről történik, egy nyílason több göbecs is hatolhat a testbe, csak hogy azon göbecek (jelen esetben kettő) a mint különböző ellentállású testbe hatolnak szét is válnak, jelen esetben a löveg a kar közép, legvastagabb részén hatolt által, s így részemről nem tartom valószínűnek, hogy az egész kar vastagságán még a kijövetelnél is együtt haladhatna két göbecs, sőt csakis egy nyílason hatolna a mellürbe, csakis a mellürbe hatás pillanatában válna szét, az egyik göbecs ott maradna egy centimeter mélyen a tüdőben, a másik pedig egy hosszú utat tenne még, sértené meg a szívet s okozná a halált előidéző szívrepedést, de még ezt is megengedve, nem vagyok képes elképzelni, hogy azon göbecs, mely a baloldali hónalj vonalban hatol a mellürbe, ha irányából el is térítették, miként sérti meg a szív jobb pitvarának mellső oldalát ezen a helyen találtatott a folytonossági hiány), hiszen hogy ezt tegye, a göbecsnek először a mell felé kellett menni, majd felfelé és ismét lefelé. Ezt lehetőnek, valószínűnek nem tartom, ma is helyesnek tartom véleményemet. — És tekintve ettől s nem akarva tulságosan bizonyítani ennek helyes, biztos voltát, az egész eset ma talán mégis csak érdekes, s ha csakugyan az, meg fogják engedni, hogy ily hosszú ideig vettem igénybe idejüket, figyelmüket.

Török tr. azt hiszi, hogy a bonezolás nem volt elég pontos, mert csakis innét eredhet a teljes helyes képannyiféle megmagyarázhatása.

Honéczy tr. kérdést intéz a gyűléshez, az iránt, létezhet-e vérhas (Disenteria Ruler) láz nélkül és lefolyhat-e három-négy nap alatt. Ezen kérdés egy esetére vonatkozik, hol a szülő gyomor-bélhurutot kórismézett s egy kártárs pedig vérhasnak tartotta a betegséget, mely tényleg a fentebbi főtünetek nélkül folyt le. Megjegyzi, hogy

a betegség most a tél közepén járvány-mentes időben fordult elő. Többek hozzá szólása folytán e kérdésre az a felelet a mi a megkülönböztető kórisménél minden tankönyvbe be van írva, t. i. a véres székürülések, az erőlködés, a lehágó remesében a fájdalmak csakis vérhasnál fordulnak elő. Ha járványban van, akkor még inkább megóv a téves kórismétől ezen körülmény. Csak gyermeknél fordul elő, hogy a takhártyának és edényeinek könnyű szakadékonysága miatt, vastag bélhurutoknál néha szintén véresek a székürülések, minek azonban a vérhashoz semmi köze" így szól Kunze tanár. A lázak nem lényegesek, mert van vérhas semmi lázzal, úgy bélhurut. A lefolyás azonban már más kérdés, mert bélhurut lefolyhat 3—4 nap alatt, de a vérhas ha gyógyulásra hajlik 6—8 nap múltán kezdenek a fájdalmak alább hagyni és egyéb tünetek javulni.

Kishonthy J. gyógyszerész megütközését fejezi ki a felett, hogy a gyógyszerészek gyéren vesznek részt ezen üléseken, pedig ez alkalom igen jó a közös viszonyok megbeszélésére. Így sérelmešnek találja, hogy a gyakorló orvosok, azon községbe gyakorolva, hol gyógytár van, nem készíttetik el a vényeket hanem magukkal viszik lakóhelyeikre s tömegesen, s onnét expediáltatják a nélkül, hogy legkisebb meggyőződést szereztek volna maguknak arról, vajlon rendes és jó kiszolgálat van e községi gyógytárban.

Lichtsch ein tr. nem ismer törvényt, mely az orvost kényszeritené arra, hogy a gyógyszert hol készítesse meg. Bizalom dolga ez anélkül, hogy ez által bár mely orvosra gvanu foroghatna fel arra, hogy a megbízható gyógyszerészszel üzleti viszonyban állna.

A közgyűlésnek az a véleménye, hogy miután maga a nép is sokszor van azon képzeletben, hogy a városi gyógytárban jobb szereket kap, de vannak továbbá esetek, hogy az orvos meg van győződve

arról, miszerint némely gyógytárból tényleg más, vagy kevesebb szer expedáltatott ki, mint a mi rendelve volt s az ily meggyőződések természete finyás, ezt hirül hozni nem lehet, de elveszti a bizodalmat. Ha tehát ilyen esetekből kifolyólag fordulnak elő esetek, melyek egy ki-próbált s jó expedáló gyógytár javára szolgálnak, nem is lehet rajta csodálkozni. Mindég a gyógyszerész megbízhatóságától függ a bizalom, épen úgy van ez mint az orvosok választásánál sem kötelező a körorvos vagy járás orvos gyógykezelése. — Ez nem specialis esetre szól, de általában kívánatos, hogy a gyakorló orvosok gyakorlatuknál mindenestre lehetőleg vegyék tekintetbe lekiismeretesen a körülményeket s kerüljék — ok nélkül — a jogos érdekek sérelmét.

Török tr. az 1887-ik évben történt nevezetesebb rendőri és törvényszéki bonczolások közül a következőket olvassa fel:

1. I m o l á n (febr. hóban) bonczoltunk oly férfit, kinek puska-golyó jobb külső csipő-üterét sértette, ki azért belső vérzés miatt halt el (elvérzésben). Itt a csipő-viszér is át volt szakítva, s a has-üregben igen sok, részint hig, részint alvadt vér volt. A koponya, a torkolaterek, a sziv. máj. lép, vesék igen vértelenekké lettek.

2. Tornallyán ismeretlen izr. férfit (rendőrileg.) ki künn fetrengett, a tornallyai vendéglő vendég-istállójába vitetett — részeg állapotban — s ott éjjel elhalt (márcz.) Itt agyi guta vetett véget az életnek. („véres.”)

3. L é v á r t o n (ápril.) talált, félig kutya által fölemészített ujszülöttet bonczoltunk. A halál oka már kideríthető nem volt. (Hiányzott a fej. nyak, mellkas, a jobb felső végtag, a hasüregből a gyomor. Magzatszurok volt a belekben, a méh meg volt.)

4. P o s z o b á n (ápril) az erdőben magát fölakasztott ifjút (ódaivaló volt huszárt). A test súlyától szorosan a tarkóra s állra szorult kötelen lógáskor (fa-galyon, jó magas helyen) a férfinak gerinczagya szenvedett, főleg ereiben. Az agyacs volt itt körülzönlve vérrel, a gerinczcsatornából is sok (300 gramm) fekete hig vér jött ki.

5. K e l e m é r e n (jún.) hirtelen elhalt öreg férfit, ki iszákos létére egy hétig koresmázott (a kortesvilágban,) erre tüdővizenyőt

kapott, kezdődő vízkór mellett. A szívkiemülést tulajdonkép annak nagyon zsirdus, petyhüdt volta okozta, a koresházás alatt kifejlődött erős gyomor és bélhurut adott újabb alkalmat.

6. Naprágyon (jul.) szolgálégényt. a ki Reeskénél egynagában (társai nélkül) éjjel lovakat usztatva, a Sajóba fult és nagy nehezen találtatott meg. Elmerülve, fejfel lebuksván, hirtelen agyi s gerinczagi nagy vérgyülemet kapott, hogy elállt légvétele, hogy sem elég levegőt, sem vizet nem aspirálhatott. Forcirozott többszöri ki- és belégzés alatt a szív rendesen és a tüdők, a nagy visszerek is vérrel megtelnek nagyon vizbefultakon, a mi itt nem történt. A sötét-vörös hig vér, nemcsak fuladási, de általán más hirteleni halálesetekben is tapasztalható (péld. villámsujtottakon, bódítókkal mérgezetteken).

7. Nagy-esoltón (jul.) kendőbe kötött kövel fejbe vertet bonczoltunk. kin az agyacs volt zuzva, megrázódva s a nyakszirt-esont végig repedve (az öreg likig), az agyacs köröskörül vérrel és szövetében is azzal beszűrődve, ellágyulva lévén a mellett, mint-hogy a légvételt kormányzó idegközpont szintén szenvedett jelentékeny sérülést hirtelen vérfennakadás a tüdőkben, melylyel azok igen be voltak szüremkedve, mint a rögtöni elhalás oka volt itt tekinthető.

8. Aggtelken (oct.) ezigányt bontottunk, ki többnemű sérülés után vagy egy hétre, pyaemiaszerű bajban (sárgás arczsínezetet mutatva) halt el, tüdővizenyő miatt. Bal singesontjának szálkás törése némi genyedést okozván a közelében levő szűrésokkal, ettől származtattuk főleg a pyaemiát, a különben rég hörghurutos (betokolt gümös tüdejű) egyénen, ki sérülésekor igen sok vért veszített, koponyájának számos — később elhanyagolt — nagy sebéből.

9. Ragályon (nov.) Pazár A. és Dr. Goldblatt J. bonczolták a magát strychninnel megmérgezett, azelőtt morphiummal bőven élt gyógyszerészt.

10. Bejében (nov.) 64 éves nőn tettünk pathol. bontást, ki 28 év előtt már méhen kívüli terhességet kapott.

11. Poszobán (nov.) önmagát fölakasztott nő, az idült hörghurut, szívtalengés, a bal visszeres szívcszájadék szűkülete volt érdekes.

12. Lévarton utfélen részegen megfagyott dereski férfit bonczoltunk (decz.) agyhárgya-erei, torkolati visszerei, mellkasi nagy erei, szíve, tultettek vérrel.

A körörvösi területi új beosztás ellen a jelenlévő kör-
orvosok több oldalról kifogásukat jelezni kívánják.

Szabó Samu tr. főorvos azon kijelentésére, hogy
ezen ügy részletesen minden járás szolgabíróságának közbe-
jöttével fog rendszeresen az érdekeltekkel tárgyalatni, —
a közgyűlés nem kívánja e tárgyat vita alá bocsátani.

Maurer tr. azon indítványa, hogy beteg elnökünk
testületileg látogatassék meg elfogadtatván, az ülés elnöke
a közgyűlést bezárja este $\frac{3}{4}$ 7 órakor.

Jegyzette: Dr. Löcherer, titkár.

A „Görmegeyi orvos-gyógyszerész egyesület“ 1888. szept. 24-én Rozsnyón tartott közgyűlésérőlí jegyzőkönyv.

Jelenlevők: Dr. Madarász, dr. Török, dr. Feymann
Gusztáv, Pastener, dr. Ruber, dr. Maurer, dr. Guthlohn,
dr. Pósch.

1. Az egylet rendes elnöke meg nem jelenvén, jelen
gyűlés vezetésére dr. Madarász felkéretik, valamint dr.
Pósch felkéretik a jegyzőkönyv vezetésére, miután dr. Mau-
rer magán-ügyei miatt a gyűlésben folytatólagosan nem
vehet részt.

2. Elnök előadja, miszerint az egyleti tagok a mai
gyűlésre meghívót nem kaptak, s csakis a tegnapi napon
megjelent „Gömrő-Kishont“-ból esett tudomásokra miszerint
a gyűlés a mai napra van kitűzve, miért is a jövőt ille-
tőleg szükségesnek látná, ha a központból a régi szokás
szerint, ideje korán tudatná a tagokkal a gyűlés idejét,
annyival inkább, a mennyiben a felette csekély számmal
megjelent tagoknak száma valószínűleg a rendes meghívás
elmaradásának következménye;

határoztatik az elnökséget megkeresni, mi-
szerint sziveskedjék a jövőben minden egyleti